

Karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

1.1.1. Süütuse presumptsioon on kriminaalmenetluse põhimõte, mille järgi kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus. Süütuse presumptsioon sisaldub Põhiseaduse §-s 22 ja Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 6 lõikes 2. Süütuse presumptsioon on piiratud kriminaalmenetlusega, sest üksnes kriminaalmenetlus võib viia selliste avaliku hukkamõistu rangemate vormideni nagu vabadusekaotus.

1.1.2. Kriminaalmenetluses on süüdistatav süütu kuni süüdimõistva kohtuotsuse jõustumiseni. See tähendab, et enne kohtuniku süüdimõistvat otsust ei tohi kedagi pidada süüdi olevaks. Kohtus õigeks mõistetud isikut ei tohi pärast kohtuotsust süüdi olevaks nimetada.

Õigus süütuse eeldusele hõlmab ka kaudseid väljaütlemisi, mis enneaegu vihjavad inimese süüle. Süütuse presumptsiooni peavad järgima mitte ainult riigiametnikud ja kohtud vaid ka kohtuasja kajastavad isikud ning meedia.

Näide. Süütuse presumptsiooni on rikutud, kui meedia või mõni muu isik esitab faktiväite, et isik on „varas“, „korruptant“, mis võib info saajat kallutada isikut süüdi pidama.

Kahjuks ei ole aga sellised juhtumid tänapäeval harvad, kus isikut käsitletakse kurjategijana enne kohtuotsuse jõustumist. Tulemiks on aga see, et vaatamata õigeksmõistvale kohtuotsusele peab laiem üldsus teda hiljem ikkagi kurjategijaks ning see jääb teda saatma pikaks ajaks ja seda vaatamata sellele, et Põhiseaduse § 22 sätestab vastupidist.

1.1.3. Seda, et kohtumenetlusele eelnev meedia vaenulik kampaania isiku vastu või ka lihtsalt avalikkuse teravdatud tähelepanu juhtimine isikule võib põhimõtteliselt viia Süütuse presumptsiooni rikkumisele, rõhutas juba Euroopa Inimõiguste Komisjon kohtuasjas 8603/79 jt, Crotciani jt vs. Itaalia, 01.12.1980 tehtud lahendis.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärgiks on tagada Põhiseaduse § 22 sätestatud nõude, kedagi ei tohi käsitada kuriteos süüdi olevana enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus täitmine.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Seaduse mõju

Muudatus tagab reaalselt Konstitutsioonilise seaduse täitmise.

6. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused

Seaduse muudatusega ei kaasne kulusid.

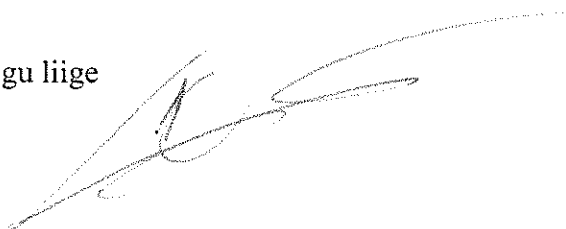
7. Rakendusaktid

Seaduse jõustamiseks ei ole eraldi rakendusakte vaja.

8. Seaduse jõustumine

Eelnõu jõustub seaduse avaldamisest Riigi Teatajas.

Algatab Riigikogu liige
Kalle Grünthal

03.04.2024